

Hvordan man danner et veilag

Spørsmålet om hvordan driften av private veier skal organiseres er et stadig tilbakevendende spørsmål som tas opp av medlemmene. Bakgrunnen for at spørsmålene kommer er som regel at de som drifter veien, stort sett de som eier grunnen der veien går, av en eller annen uforståelig grunn er uvillige til å gi brukerne – de som betaler for vedlikeholdet – innsyn i regnskapet. Veibrukerne vil vite hvordan de innbetalte vedlikeholdspengene forvaltes.

1. januar 1996 trådte veiloven § 55, slik den nå lyder, i kraft. Loven slår fast at alle brukerne av en privat vei, d.v.s. alle som plikter å delta i vedlikeholdet av veien slik som bestemt i § 54, utgjør et veilag. Man melder seg altså ikke inn i et veilag, man er medlem av dette i kraft av bruker.

Veiloven § 55 er imidlertid fravikelig, d.v.s. at bestemmelsen gjelder bare der hvor det ikke eksisterer andre bindende ordninger. Slike bindende ordninger kan f.eks. være at det er grunneier(ne) alene som utgjør veilaget. Dette er som regel situasjonen for alle de ordningene som ble etablert før 1. januar 1996, d.v.s. før man hadde en slik bestemmelse som nå. Det kan også være tilfelle for ordninger som er etablert etter dette, og der grunneier(ne) har lagt opp til et "enestyre" før avtalene om bruk av veien ble inngått. Konklusjonen blir altså at man, før man vurderer konstitueringen av et veilag der alle brukere inngår i laget, må undersøke hvordan veidriften faktisk er organisert.

For nye privatveier som åpnes for bruk, og der det ikke er avtalt noe mellom eiere og brukere m.h.t. organiseringen av driften, gjelder § 55 fullt ut. Alle brukerne utgjør da veilaget, som etter loven skal møtes en gang i året, og som skal velge sitt styre etter vanlige demokratiske prinsipper. Hver bruker har én stemme, og eier(ne) har ingen preferanse. Dette styret blir så ansvarlig for driften av veien, og bestemmer hvem som skal ha adgang til å bruke den. For å få i gang et slikt veilag som dette, er det nødvendig at noen tar initiativet til å innkalle alle brukerne til et konstituerende årsmøte.

Vår erfaring er at det for de aller fleste private veier der hytteeiere er blant brukerne, er nedfelt andre organisasjonsformer enn en slik som loven forutsetter, og der er det, slik som sagt over, som regel grunneier(ne) som "rår makta". Vi finner lite både i lovforarbeid og i teori og praksis om hvilke konsekvenser lovens ikrafttreden får der hvor driften er basert på andre organisasjonsformer, og der veistyret, etter brukernes oppfatning, "misbruker" sin makt. Det som regulært er brukernes ankepunkter er at veien vedlikeholdes for dårlig, eller at de ikke får innsyn i regnskapet. Konsekvensen av at Stortinget i 1996 valgte å innføre en lov som i betydelig grad styrket brukernes posisjon i forhold til veieierne, må bety at alle de som bruker en privat vei, og som betaler forholdsvis for vedlikeholdet slik § 54 bestemmer, må ha innsynsrett i vedlikeholds- (og evt. brøyte-) regnskapet. Dette syn styrkes også ved det faktum at brukerne, dersom de er misfornøyde med hva de avkreves i vedlikeholdsavgift, kan få dette prøvd gjennom å begjære skjønn.

Det er viktig å merke seg at en del hytteeiere som bruker privat vei, har en helt annen avtale enn den som forutsettes i § 54. Bestemmelsen her går ut på at alle brukerne skal delta i vedlikeholdet i samme forhold som de bruker veien. Det legges altså opp til at veivedlikeholdet drives som et 0-budsjett for veier. **I mange tilfeller er det imidlertid slik at bruken av veien baseres på at den enkelte bruker innbetaler et årlig engangsbeløp (eller annen form for betaling) som er uavhengig av hva som går med til vedlikeholdet. I dette tilfellet drives veien etter mer "forretningsmessige" prinsipper, der eier tar evt. profitt, men også bærer den økonomiske risiko. I et slikt tilfelle har selvfølgelig ikke brukerne noen innsynsrett i regnskapet.**